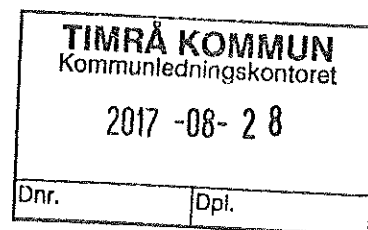

Enligt sändlista

Prioriterade områden i Västernorrlands län vid ett oljeutsläpp till havs

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar att de områden utmärkta på bifogad karta bör prioriteras vid hanteringen av ett större marint oljeutsläpp som drabbar Västernorrlands län.

Kartunderlaget finns även tillgängligt på http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/digital_miljoatlas/. Där finns även ett mer detaljerat underlag för respektive område tillgängligt.

Beskrivning av ärendet

Hösten 2014 genomförde länsstyrelsen den regionala övningen Yrkurs. En slutsats från övningen var att underlaget för att prioritera områden vid ett större oljeutsläpp behövde förbättras. Sedan 2008 har verktyget Digital miljöatlas funnits nationellt för att bland annat beskriva prioriterade områden vid ett oljeutsläpp. 2013 lämnade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) över driften till länsstyrelserna för gemensam drift. För Västernorrlands län har detaljerad, regionalt framtagen information saknats. Eftersom detta är den nationellt använda plattformen är det den som länsstyrelsen har arbetat med.

Länsstyrelsen har först tagit fram ett förslag till prioriterade områden och beskrivningar till respektive område internt. Detta arbete har genomförts med representanter från beredskapsfunktionen, enheten för Skyddad natur, enheten för miljöanalys och vilt och verksamhetsstöd (GIS). Arbetet har utgått från de riktlinjer för Digital miljöatlas som Länsstyrelsen Västra Götaland tagit fram.

Sundsvall, Timrå, Härnösand, Kramfors och Örnsköldsviks kommuner, Höga Kusten-Ådalens räddningstjänstförbund, Medelpads räddningstjänstförbund och Kustbevakningen har haft möjlighet att yttra sig i ärendet. Alla förutom Kustbevakningen har inkommit med yttranden. Ärendet har även föredragits i den samverkansgrupp för bland annat utsläpp av kemikalier som finns i länet. Här är Kustbevakningen, Landstinget Västernorrland, länets räddningstjänster och Polismyndigheten representerade. Utifrån de inkomna yttrandena och synpunkterna har prioriteringarna uppdaterats. Stor hänsyn har tagits till kommunernas synpunkter.

Skäl till länsstyrelsens beslut

Att prioritera områden som är speciellt utpekade vid ett oljeutsläpp är en svår avvägning. Det handlar om att väga in faktorer som rör naturvärdet i stort, arters livsmiljöer, påverkan på arten i sig, hur unika olika miljöer är, hur påverkad olika typer av stränder blir av olja, hur lätt eller svårsanerad en strand är, befintligt juridiskt skydd etc. En faktor som inte vägts in är hur viktigt ett område är för turism eller mänskliga aktiviteter, fokus har varit strikt på naturvärdet. Detta är i linje med den prioritering som MSB gör i rapporten Saneringsmanual för olja på svenska stränder¹.

Vid arbetet med prioriteringar har vissa typer av områden medvetet valts bort. Det handlar ofta om områden som har en strandlinje som är relativt okänslig för oljepåslag, även om de ibland har ett juridiskt skydd som naturreservat. Det är exempelvis klippor eller sandstränder utan andra naturvärden. Därför är exempelvis sandstränder som Gullvik i Örnsköldsviks kommun eller Tranviken i Sundsvalls kommun inte med. På samma sätt är öar som Skrubban söder om Trysunda i Örnsköldsviks kommun eller norra delen av Högbonden i Kramfors kommun inte heller med eftersom det är klippöar där ett oljepåslag ger liten effekt. Däremot finns exempelvis stränder som Smitingen i Härnösands kommun med eftersom området är skyddat med Natura 2000-status och har flera skyddsvärda arter.

Det finns även många områden utpekade som saknar ett juridiskt skydd, men där skadorna vid ett oljepåslag skulle vara förödande och därigenom är de områdena prioriterade som exempelvis Gaviksfjärden eller stora delar av Omnefjärden i Kramfors kommun.

En typ av områden som är tydligt prioriterad är grunda havsvikar. Dessa har ofta en kombination av skyddsvärden. Där finns mycket viktiga föryngringsplatser för fisk och strandkanten består av ofta av finkorniga sediment som är mycket svårsanerade vid ett oljepåslag. Dessutom har Västernorrlands län ont om den här typen av grunda havsvikar på grund av den höga och branta kusten i delar av länet. Det gör att de få vikar som finns är viktiga ur ett regionalt perspektiv och måste skyddas om möjligt. Här finns vikar längs med hela kuststräckan utmärkta som exempelvis Björköviken i Sundsvalls kommun, Dalomsviken i Härnösands kommun och Gamm-Nordomviken i Kramfors kommun.

En annan utgångspunkt i arbetet har varit att de områden som pekas ut ska vara hanterbara ur ett praktiskt perspektiv för Kustbevakning och räddningstjänst. Att peka ut hela Höga Kusten som skyddsvärt ger ingen vägledning vid ett oljeutsläpp. Därför har så små områden som möjligt försökt att pekas ut. Ibland fungerar inte det, men då har istället försök gjorts att peka ut vikar eller mindre områden som är extra prioriterade i större områden. Exempelvis är det så vid Långören och Salen i Sundsvalls kommun, Åstön i Timrå kommun eller vid Ulträsfjärden i Örnsköldsviks kommun. Ibland har det varit enklare att peka ut ett större område men där relativt

¹ <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/25589.pdf>

små åtgärder kan skydda hela området. Exempel på det är Björköfjärden i Sundsvalls kommun, Norafjärden i Kramfors kommun eller Idbyfjärden i Örnsköldsviks kommun.

I området norr om Husum i Örnsköldsviks kommun är det också viktigt att komma ihåg att prioriteringen här i första hand är för mindre utsläpp. Drabbas en större kuststräcka där även olja går i land i Västerbottens län måste en samordnad prioritering göras över länsgränsen för att skydda Krönören-Drivörens naturreservat i Västerbotten. På samma sätt måste samverkan ske med Gävleborgs län där området från länsgränsen och norrut är ett marint naturreservat i Västernorrlands län.

Kulturmiljöfrågor har hanterats på så sätt att de riksintressen eller andra objekt som kan beröras av framförallt saneringsarbetet har lyfts fram i det fördjupade underlag som finns för de olika områdena. Kulturmiljön i sig är inte en direkt orsak till prioritering, men i ett saneringsarbete är det viktigt att inte påverka miljöer som dessa mer än nödvändigt.

Det är även viktigt att komma ihåg att bara för att ett område är prioriterat innebär inte det att det alltid finns praktisk möjlighet att göra något vid ett oljeutsläpp. En karg och kal fågelö erbjuder få möjligheter att rent praktiskt agera vid hård vind och mycket vågor. En mer skyddad fjärd erbjuder däremot andra möjligheter i ett sådant läge. Någon värdering utifrån vad som är praktiskt möjligt har inte gjorts utan detta för avgöras från fall till fall vid en händelse. När ett område inte är utpekade så innebär det att saneringen får göras i ett senare skede och att resurserna för det akuta skyddet inte läggs där i första hand, men all olja måste saneras på något sätt.

Det fördjupade underlag som finns för de olika utpekade områdena är gjort utifrån den nationella mall som är framtagen för att beskriva skyddade områden vid oljeutsläpp i verktyget Digital Miljöatlas. Ambitionen här har varit att vara kortfattad för att kunna använda detta i ett praktiskt sammanhang. För mer detaljerad information om olika skyddsvärda arters livsmiljöer eller liknande hänvisas till andra källor som kommunen eller länsstyrelsens reservatsbeslut. Det finns även ett behov av att kommunal räddningstjänst arbetar vidare och gör en fördjupad insatsplanering med exempelvis uppställningsplatser, åtgärder och tillfartsvägar för vissa områden där skyddsvärdet är mycket stort, men insatsen kan bli komplicerad.

Vid prioriteringsarbetet på länsstyrelsen har Peter Nilsson, naturvårdshandläggare, Lotta Nygård, marinbiolog, Helene Öhrling, naturvårdshandläggare, John Molin, länsantikvarie och Carina Gerdin, GIS-samordnare deltagit.

Ylva Aller
Länsråd

Martin Neldén
Beredskapshandläggare
Telefon 0611-34 91 56

Bilagor

Lista och kartor över Västernorrlands län med utpekade områden.

Sändlista

Härnösands kommun

Kramfors kommun

Sundsvalls kommun

Timrå kommun

Örnsköldsviks kommun

Kustbevakningen

Höga Kusten-Ådalens räddningstjänstförbund

Medelpads räddningstjänstförbund

Internt

Enheten för Skyddad natur

Namn på område	Kommun
Byviken	Härnösand
Bönskäret	Härnösand
Dalomsviken, Kolhusviken	Härnösand
Däggstenarna	Härnösand
Glosanden	Härnösand
Innersta delen av Ålandsfjärden	Härnösand
Juviken	Härnösand
Juviken, Avaviken, Loppan	Härnösand
Norra Fällövik	Härnösand
Norrbådan, Sörbådan och strandlinjen väster om	Härnösand
Sandstensfjärden	Härnösand
Slynghällan, Sörstenarna, Norrstenarna	Härnösand
Smitingen, Gånsviken	Härnösand
Solumhamn	Härnösand
Stor-Bönsanden	Härnösand
Sundet mellan Hemsön och Åbordsön, Snättsundsholmarna	Härnösand
Tjärskår, Storklippan, Skårsviken	Härnösand
Tärnettholmarna	Härnösand
Ulvviken, Skårsviken, Vägnövik	Härnösand
Vänta Lötets Grund	Härnösand
Gamm-nordomvik	Kramfors
Gaviksfjärden	Kramfors
Gnäggen	Kramfors
Grisselskäret, Fågelskäret	Kramfors
Gusterviken	Kramfors
Halsviken och norra Rävsviken	Kramfors
Hamnholmen, Storholmen, Grönsviksflasan mfl mindre skär	Kramfors
Långskäret, Rotskäret, Långskärklubben	Kramfors
Läskären	Kramfors
Norafjärden	Kramfors
Rotsidan	Kramfors
Rävelviken	Kramfors
Södra halvan av Högbonden	Kramfors
Trollarviken	Kramfors

Ulviken, innersta delen av Omnefjärden,	Kramfors
Vadviken	Kramfors
Vik vid östra Skataudden	Kramfors
Värsöviken	Kramfors
Örarna och Skorporna	Kramfors
Östra Mjältön, Ratan, Önnskäret, Bösslan, Norrskäret, Sörskär	Kramfors
Bergafjärden	Sundsvall
Björköfjärden	Sundsvall
Björköviken	Sundsvall
Gistaholmarna	Sundsvall
Gråskärsbådan	Sundsvall
Innerklösan, Ytterklösan, Skrubben	Sundsvall
Klampenborg	Sundsvall
Känningen och skären väster om in mot Långfläjsan	Sundsvall
Långören, länsgränsen till Gammelprästgården	Sundsvall
Lörudden	Sundsvall
Nordöstra stranden av Alnön, Stornäset, Långharsholmen, Hörningsholmen	Sundsvall
Revhällan och södra Mannskär	Sundsvall
Rippsandsviken, Bänkåsviken, Kroviken	Sundsvall
Slädaviken	Sundsvall
Storgrundshällan	Sundsvall
Storholmen med öarna runtomkring	Sundsvall
Sundet mellan Rödön och Kalvarna	Sundsvall
Truthällan till Lörudden, inklusive Salen	Sundsvall
Vitsand	Sundsvall
Östra sidan av Brämön, Kalvsundet	Sundsvall
Avabådan	Timrå
Bondhamnsviken	Timrå
Flatskäret, Högskäret	Timrå
Holmviken, Åviken, Muggårdsviken	Timrå
Indalsälvens delta	Timrå
Klubben	Timrå
Myckeläng, Tolvösand	Timrå
Norrbådan, Sörbådan	Timrå
Oxviksskären	Timrå
Rödskäret	Timrå
Rödsviken, Långskatan, Ljusstugusand	Timrå

Skallanskäret	Timrå
Skilsåkersviken	Timrå
Svartbådan	Timrå
Sågsand, Svedjeskatan	Timrå
Tynderösundet	Timrå/Härnösand
Åstön, yttre del	Timrå
Dammesviken	Örnsköldsvik
Draget	Örnsköldsvik
Fillinghamn	Örnsköldsvik
Flasan	Örnsköldsvik
Gråbuten, Kvarngrönnan och Gråskärsbådan	Örnsköldsvik
Högsand, Åviken, Krokaviken	Örnsköldsvik
Högshamn	Örnsköldsvik
Idbyfjärden	Örnsköldsvik
Kankgrund	Örnsköldsvik
Kälaviken	Örnsköldsvik
Nord-Fillingsviken	Örnsköldsvik
Norra stranden av Ronön, Ronögrunden, Ronöflasen mfl skär norr om Ronöm	Örnsköldsvik
Norrsanden	Örnsköldsvik
Petviken	Örnsköldsvik
Salsviken	Örnsköldsvik
Salusand	Örnsköldsvik
Själbådan	Örnsköldsvik
Själnöhamn	Örnsköldsvik
Skagshamn och östra delen av Svartsundet	Örnsköldsvik
Skagsudde, Gråklubben	Örnsköldsvik
Stor-Flasen, Lill-Flasen och östra sidan av Stor- Haraskär	Örnsköldsvik
Stor-Hällorna, Blacken, Södra delen av Sör-Broviken	Örnsköldsvik
Stor-Sandsviken	Örnsköldsvik
Storstenviken	Örnsköldsvik
Storviken	Örnsköldsvik
Södra halvan av Normanön	Örnsköldsvik
Södra Ulvöns sydöstra del samt Långskäret	Örnsköldsvik
Sörbalesviken, Mellanbalesviken	Örnsköldsvik
Trysunda och Trysundaholmen	Örnsköldsvik
Ultråfjärden, Sannafjärden, Rypskäret upp till Aggön	Örnsköldsvik
Vik på nordvästra sidan av Järvön	Örnsköldsvik

Vik sydvästra delen av Öster-Strängön	Örnsköldsvik
Vikskär, Kvistholmen plus flera skär utanför Husum	Örnsköldsvik
Vågholmen, västra sidan av Vågön	Örnsköldsvik
Värnsingarna och Värnsingsklubbarna	Örnsköldsvik
Västerskär, Östenskär, kuststräckan väster om Skeppsmalen	Örnsköldsvik
Vörtskär	Örnsköldsvik
Älgökalven	Örnsköldsvik